

ARXIU / EFE

L'examen de Lucien Bouchard

El primer ministre del Quebec, Lucien Bouchard, afronta el proper dia 30 les seves primeres eleccions com a líder del Partit Quebequès. Del resultat en depèn la convocatòria d'un nou referèndum d'autodeterminació, quan hi haja "les condicions guanyadores".

El 30 de novembre es faran les eleccions a l'Assemblea Nacional del Quebec. Dues són les formacions que tenen possibilitats reals de triomfar. D'una banda, el Partit Quebequès (PQ), liderat per Lucien Bouchard i partidari de la sobirania del Quebec. De l'altra, el Partit Liberal del Quebec (PLQ), encapçalat pel federalista Jean Charest, favorable al manteniment del Quebec dins del Canadà -si bé amb un reconeixement com a societat distinta.

Un tercer partit, l'Acció Democràtica del Quebec (ADQ), nacionalista moderat, es juga en aquestes eleccions la seva permanència en la cambra quebequesa. Precisament, el líder d'aquesta darrera formació, Mario Dumont, és l'únic que repeteix com a cap de llista respecte de les eleccions anteriors, celebrades el setembre de 1994. Llavors, el PQ va guanyar els liberals per un estret marge de vots (44,7% a 44,3%, i 6,5% l'ADQ), si bé va obtenir una majoria absoluta d'escons (77 contra 47, més 1 de l'ADQ). Un any després, el govern del PQ de Jacques Parizeau va convocar un referèndum d'autodeterminació, que tanmateix guanyaren els partidaris del manteniment del Quebec a l'interior del Canadà per un estretíssim marge de vots (50,6% contra

49,4%). La derrota dels sobiranistes va comportar la dimissió de Parizeau i la seva substitució per Lucien Bouchard (gener de 1996), al capdavant del partit i del govern.

Els anys Bouchard. Durant els dos anys i escaig de govern, Bouchard ha impulsat, per una banda, una política socioeconòmica clarament adreçada a corregir l'estat deficitari de les finances públiques, amb l'objectiu de donar una nova empenta a l'economia del Quebec. Això ha significat una important retallada de la despesa pública en sectors com ara la sanitat o els serveis socials. Per una altra banda, Bouchard ha modificat sensiblement l'estratègia del PQ envers la celebració d'un nou referèndum d'autodeterminació. Així, malgrat l'oposició dels sectors més radicals del partit, que propugnaven la celebració immediata d'un nou referèndum, el consell nacional del PQ va aprovar recentment que aquesta consulta només es farà un cop es donin les "condicions guanyadores", és a dir, aquelles que assegurin un triomf de l'opció sobiranista. Sobre quines són aquestes condicions, òbviament, Bouchard no ha estat mai gaire explícit. Això no obstant, sembla que anirien en el sentit d'una millora de l'economia quebe-

quesa (disminució de l'atur, dèficit zero, reactivació de Montreal com a metròpoli...), i en un increment dels partidaris de la sobirania en les enquestes. Per a Bouchard és evident que la sobirania només pot guanyar en un entorn socioeconòmic de creixement i de confiança en el futur.

Aquestes polítiques han generat un profund malestar dins del moviment sobiranista, fins al punt que amenacen el manteniment de la cohesió assolida durant la campanya referendària de 1995. Des dels sectors sindicalistes, dels moviments comunitaris i de lluita contra l'atur, s'ha titllat la política socioeconòmica de Bouchard de respondre a uns criteris neoliberals, en clara oposició a la tradició socialdemòcrata del PQ.

Però sens dubte ha estat la pugna sobre l'estratègia referendària la que més tensió ha generat. En aquest sentit, un dels principals opositors a Bouchard ha estat el seu antecessor, Jacques Parizeau. L'actitud de l'ex-primer ministre, representant del sector sobiranista pur i dur, ha enutjat Bouchard fins al punt que s'ha convertit en una autèntica bèstia negra. Així, Bouchard ha portat a terme una depuració dels seguidors de Parizeau al partit, al govern i en la selecció dels candidats del PQ

que es presenten a les eleccions.

Per la seva banda, els partidaris del federalisme tampoc s'escapen de fortes tensions internes. Quan el mes d'abril passat, el líder del Partit Conservador del Canadà, Jean Charest, va acceptar el repte d'esdevenir el nou home fort del PLQ, els sectors federalistes del Quebec van esclatar de joia perquè consideraven que amb el seu carisma podia derrotar el no menys carismàtic Bouchard.

Charest havia destacat sobretot durant la campanya referendària de 1995, per les seves abrandades declaracions d'amor al Canadà. Llavors es va parlar d'un "efecte Charest", confirmat pels resultats més que optimistes que donaven les enquestes d'intenció de vot. Tanmateix, a mesura que han passat els mesos, l'entusiasme inicial sembla haver-se refredat i les enquestes s'han capgirat. Per altra banda, el nou líder ha tingut molta cura d'allunyar-se dels sectors més declaradament contraris a la sobirania del Quebec. En els primers dies de la campanya, Charest va deixar ben clar que no necessitava cap mena d'ajuda del primer ministre canadenc, el també liberal i federalista convençut, Jean Chrétien. No debades, Chrétien, un dels polítics més rebutjats per l'opinió pública quebequesa, ha destacat per la seva oposició a la celebració d'un nou referèndum d'autodeterminació al Quebec. Charest tampoc no ha satisfet els sectors federalistes més radicals favorables tant a la partició d'un Quebec sobirà —en el sentit que aquelles zones del Quebec que votin contra la sobirania en un proper referèndum, romanguin al Canadà— com als bilingüistes.

Un resultat incert. Un cop s'ha superat l'equador de la campanya electoral, les darreres enquestes assenyalen un avantatge del PQ (46,7%), respecte del PLQ (43,7%) i un increment de l'ADQ (9,6%). Tanmateix, el nombre d'indecisos és encara molt gran. Durant la campanya, els liberals han centrat les seves crítiques a l'acció governamental en la retallada de les despeses sanitàries i en

Eslògans a favor i en contra de la independència del Quebec durant la campanya del referèndum realitzat l'any 1995. Els partidaris de continuar dins del Canadà van guanyar per un estretíssim marge de vots, 50,6% contra 49,4%. (Foto: arxiu / Epa)

el tancament d'hospitals que s'han produït darrerament i que han tingut un fort impacte en l'opinió pública. No obstant això, aquesta crítica entra en contradicció amb una de les seves principals promeses: la disminució de la pressió fiscal. Per la seva banda, la campanya del PQ, basada en l'eslògan "Tinc confiança en el govern Bouchard", posa l'èmfasi en els aspectes socioeconòmics (ocupació, habitatge, política familiar, social, juve-

nil, etc.). És un fet significatiu que els aspectes identitaris i de la sobirania figuren en els dos darrers capítols del programa electoral del partit. Tanmateix, el més probable és que, en els últims dies de campanya la qüestió de la sobirania, torni a ocupar el lloc central del debat electoral. És un fet cíclic en els últims comicis quebequesos.

Josep Sort

Els candidats

Lucien Bouchard (59 anys), primer ministre del Quebec i cap del Partit Quebequès. Aquestes eleccions són per a ell una autèntica prova de foc. Si les guanya disposarà de tota una legislatura —quatre o cinc anys— per preparar les "condicions guanyadores" que permetin convocar un nou referèndum d'autodeterminació amb plenes garanties de triomf de les tesis sobiranistes.

Jean Charest (40 anys), cap del Partit Liberal del Quebec. Ha desenvolupat la major part de la seva carrera política en l'escena federal. El passat mes d'abril va fer el salt a la política quebequesa, dis-

posat a derrotar els sobiranistes i a impedir la celebració d'un nou referèndum. Malgrat que les expectatives inicials eren molt altes, darrerament sembla que s'han apaïvat.

Mario Dumont (28 anys), cap de l'Acció Democràtica del Quebec. Té molt a guanyar i poc a perdre —de fet, el partit té un sol escó, el seu. Tot i això, els dos partits grans estan fent mans i mànigues per fer-lo desaparèixer. De moment, no ho han aconseguit, i segons sembla el seu missatge atrau unes simpaties creixents en determinats sectors de la societat quebequesa. **J. S.**